
ТЕМА VII

МИ СМО СКЛОНИ
УНИЗИТИ ВЕЛИЧИНЕ
ДА БИСМО УЗДИГЛИ
НИШТАРИЈЕ

Драган Раденовић, *Стив Џобс*
70 цм, бронза

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

БИЈЕЛЕ ВРАНЕ ИЛИ ЦРНЕ ОВЦЕ

Двадесет и први вијек. Двије хиљаде седамнаеста година. 12 сати и 5 минута. Људска врста еволуирала. Достигла немогуће. Праве се спејс-шатлови. Резервишу се карте за одлазак у свемир. Открили су пеницилин. Људска бића на врху свих ланаца – једини посједују свијест, морал, а кажу и да разликују добро од зла.

Код тете на трафици ухватио се ред све до улице. Људи нестрпљиво тапкају у мјесту, желе што прије да добију то по шта су дошли, па да иду даље. Да није изашла нека нова књига? Да није можда пронађенадесета приповијетка Лазе Лазаревића? Или је можда пронађен лијек против рака?!

Богами није.

Шта ли је онда, чему гужва?

На једној шареној страници пише, толико крупно да се наслов види са улице *Изјавила Сџанија да јој је Ана Карењина омиљени ијсац*. Замислите, тих неколико шарених страница тога дана, као и сваког претходног, продато је у безброј примјерака. А пред крај радног времена, дошла је једна бака, удовица једног славног официра, и тужно уздахнула када је чула да ниједан примјерак шарених новина није остао за њу.

А тамо, иза тете што ради на трафици, лежи неколико усамљених томова Толстојеве *Ане Карењине*. У оближњој средњој школи та лектира је управо избачена из програма, па су тога дана на малом одмору дјевојке читале оне шарене новинеи, можда помисливши да та списатељица мора бити важна, чим је њихов узор спомиње, на Гуглу су укуцале ово свјетски познато име. Изненађење поводом сазнања да је то заправо лик из дјела које има преко осам стотина страна изазвало је шокирани узвик.

Мислите да је неко купио оне шарене странице да се исмијава томе што једна *селебријти* звијезданаше данашњице не зна да Карењина није писац?

Није.

Купили су их због оне вијести испод, а то је да управо та персона сада пише своју књигу, јер је прочитала све што се могло прочитати. Вјероватно им треба да прибљеже себи у календар датум издавања, па да за који дан опет цупкају пред трафиком.

ОГЛЕДАЛО

Јесмо ли? Па јесмо. Склони смо унизити величине и издићи ништарије!

Колико нас зна рећи шта је Андрић причао у својој *Бесједи* када је примио Нобелову награду, а колико нас зна рећи шта се нековече десило на неком ријалити шоу који својим називом одаје којем је нивоу свијести намијењен?! Колико нас је купило оне шарене новине и запитало се *Је ли оно стварно Ана бијаше йисац?* Колико нас зна којег се датума слави школска слава, и, на крају крајева, разлог тог славља; а колико нас зна датум првог рочишта бракоразводне парнице између двоје новопечених селебрити родитеља?

Па онда дође моја бака и каже: *Није, сине, није народ крив... нема се ишта друго љедати на телевизји. Шта мислите, је л' стварно није народ крив? Да ли народ бира коју ће кабловску? Да ли народ бира хоће ли три сата слободног времена провести гледајући и слушајући којекакве глупости или прочитати неку корисну књигу? Да ли народ бира хоће ли слушати Кавалије или симфоније? Да ли народ бира хоће ли им кћерке бити даме као Џејн Остин или ће мислити да је она нека савремена манекенка која промовише провекативно облачење у периоду раног пубертета?*

Па људи, ми живимо у демократији! Све ово горенаведено народ бира. Народ бира ко му води државу. Народ бира шта ће гледати. Народ бира шта ће и кога ће уздизати. Народ бира шта ће и кога ће уживавати.

Жалосно, али истинито, народ најчешће бира погрешно. Кад кажем погрешно, мислим на оно насупрот здравом разуму и моралу. Народна маса воли ићи у једном, истом смјеру, јер ипак она добра стара каже *Куд сви Турци, тууд и мали Мујо*. А кад се деси да поједини, они из част изузецима, крену у супротном смјеру, оном здраворазумском – народ се скупља, па их враћа на *йрави йуји*.

Оне најтврдоглавије, бијеле вране или црне овце, како хоћете, на крају народ прегази... управо онако тапкајући у мјесту пред неком трафиком.

Софиа Миљатовић

Гимназија Бања Лука

ментор: мр Бранка Кукић

МОРАЛ КАО САПУНИЦА

Велики мислиоци прошлости темељно су апсолвирали тему непотребне сумњичавости према величини. Чак је и чувени сумњичавац, Волтер, предочио да човек никада не може за свог собара да буде херој. Томас Карлајл, чувени љубитељ великих личности, на то се надовезао и рекао: *Али, ако је ипак, онда није срамота за хероја нејо за слују, што је њејова душа ниска, душа једној слује.* Упркос мудрим речима обојице, свима добро позната, уобичајена сцена данашњице јесте недостатак медијског покрића за неко најновије научно откриће или отварање уметничке галерије, науштрб вести из света спорта или ријалити програма.

Зашто, о зашто, можемо (и морамо) да издвојимо баш овакве примере? Зашто се траже пукотине у стабилном зиду нечије генијалности док се шарена реклама гледа са дивљењем и страхопоштовањем, у неком трансу порицања? Квалитети попут дара за уметност или здравог разума одбацују се зарад нечије способности да изиграва будалу, или претвори себе у икону нечег срамног. *По-некад и после айлауза треба ойрајти руке,* рекао је Станислав Лец, пољски афористичар. Нека их и квасимо, ако ћемо да тапшемо свакоме. Сваког дана израњају хорде оваквих квазиличности, а старе се вредности заборављају. У целом том хаосу нема места за истински таленат, и развија се нихилизам, порицањем правих вредности.

Наш задатак јесте да докажемо парадокс, јер и ово одсуство смисла поручује нешто. Објашњење налазим у чињеници да се они који заслужују да буду уздигнути, налазе у мањини. Њих друштво не разуме, и они се након те спознаје крију. Као помало екстремне примере видимо *уклејте њеснике* модерне, попут Малармеа или Рембоа, који нису могли да поднесу тескобу стварности, и зато су се одавали алкохолу и наркотицима. Остали некако преживљавају, углавном постајући такозвани *камелеони*, постајући патрони оних који им нису ни до колена. Тада они губе своје принципе и постају попут осталих никоговића, који, уместо да се диве овима који су изнад њих, издижу оне сличне себи, јер са њима могу да се повежу.

Овај проблем постоји откако је света и века. Међутим, сада је израженији него икад. Потребно је да се мало осврнемо, и видимо да је он заправо актуелан од доласка информационог доба и појаве

ОГЛЕДАЛО

медија. Медији су заправо главни узрочници проблема, јер шире вести о безначајном и значајном које се ни по чему не разликују. Као пример, нудим скандалозно понашање одређених особа, које привлачи пажњу, и као такво охрабрује (и усмерено је на то да охрабри) што више особа на бескрупулозно опонашање. Створен је бренд у којем се *лоше йонашање* охрабрује. Најоштрије осуђујем овакво циљање на најниже људске нагоне ради стицања лаке зараде, јер тај чин ствара свет у којем није вредно живети. Против тога се морамо борити. Имајмо на уму, у тој борби, да непријатеља, иако га презиремо, не треба потценити. Један од врхунских команданата модерног доба, руски маршал Жуков, у својим ратничким мемоарима из Другог светског рата, прекорева синеасте његове земље који су у филмовима Немце као непријатеље приказивали необјетивно и глупаво (приглупо). Одајући признање поштованом противнику, написао је да су Немци најхрабрији ратници у историји света, тиме мудро одајући признање руским војницима који су, ето, победили и таквог непријатеља. Можда је управо непотцењивање противника један од начина да се победи.

Због тога, потребна је једна *Филијика* познате, уважене личности, ауторитета којег ће сви послушати, која ће окарактерисати ствараоце као ствараоце, шарлатане као шарлатане, узоре као узоре, непожељне као непожељне. Апелујем на сваког ко ме чује да да свој допринос овој борби, да пропагира истинске вредности и без страха етикетира *варваре* у друштву у којем се, нажалост, морал цени попут сапунице. Не дајте да постанемо налик животињама, од којих се, без логике и естетике, и овако не разликујемо много. И, да противречим грчком песнику Кавафију: *не, варвари нису никакво решење!*

Виктор Убовић

Математичка гимназија, Београд
ментор: проф. Радивоје Благојевић

ИЗАЋИТЕ ИЗ УДОБНОГ МРАКА

Овде сам, не да се такмичим, јер крајњи циљ ми није победа. Част ми је да учествујем у покушају да позовем младе, а онда и све остале на размишљање, критички став и побуну према проблему који се тиче свих нас.

Нисам бирала у ком времену ћу да се родим, али бирам пут којим ћу ићи. Од малена сам, упоредо са основном, похађала и музичку школу, клавир је био велики део мог живота. И он ме је научио стрпљењу. Одрасла сам у породици којој је био циљ да ме васпитају да поштујем друге и да ћу бити оно што сам властитим радом и трудом постигнем. Одличан сам ученик трећег разреда гимназије и поносим се тиме. Али нисам овде са намером да вам препричавам свој живот .

Овде сам да бих вам скренула пажњу на ништавило које узвисујемо. Ја имам осећај да не припадам овом свету. Где год да се окренем, где год да погледам, видим: старлете, певачице и спонзоруше које су до врха дошле радом на себи. Али немојте бити заварани. Не радом на унутрашњости, већ само и искључиво на спољашњости. Телевизор врви од ријалитија који сигурно немају за циљ да побољшају човека, као интелигентно, сложено биће на виши ниво, већ сасвим супротно. Њихов једини успех је добра свађа са речником, ниским колико им је и само образовање .

Узмите своје телефоне, укључите инстаграм! Реците ми, шта видите? Ја видим углавном слике девојака које седе у сепареу у уским хаљинама, у друштву истих, на столу им је пиће, у руци цигара, а у позадини музика сумњивог квалитета, а све то посматра група младих позудано и са одушевљењем. Зашто је тако нешто нормално и зашто је тако нешто прихваћено без предрасуда?! Чудно је, уствари колико лако ја, као досадни штребер, могу да се истакнем. Ако ти урадиш неку добру ствар, одмах се истичеш и далеко си испред оних који никад ништа не раде. То је опет проблем.... квариш просек, не уклапаш се у масу која је прихваћена. Лако је добити све, а не радити ништа. Лако је седети у кафићу и испијати кафу док неко као ја седи

ОГЛЕДАЛО

у учионици и учи да би једног дана постигао нешто вредно. Смејаћете ми се, и сваку моју реч ћете употребити против мене.

Ми смо склони да годинама стојимо у мраку и апсолутно ништа не предуземо. Неко ће се наћи да пита да ли постоји прекидач или ће чак почети да га тражи, али тада ће се наћи на десетине људи да га убеди да прекидач не постоји да је мрак добар, да је светлост само мит, да је мрак удобан и да треба уживати у њему. Е, ја нећу да живим или уживам у њему!

Погледајте ширу слику, безброј је могућности, за све нас, које су ваљане, исправне, вредне... Ствар је воље, пробудите је! И престанимо потискивати вредности да бисмо уздигли ништавило. Доста је!

Мариа Дрндарски

Гимназија „Борислав Петров Браца“ Вршац

Ментор: проф. Вера Репец

*Potpuna podrška
za računare i mrežu*

www.kio.rs

ΟΓΛΕΔΑΛΟ
